

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗ

Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΗΑΣ ΔΑΦΝΗΣ

(Αυτή η ιστορία δεν είνε δική μου, αλλά του πατέρα μου. Την έχω ακούσει απ' αυτόν καμιά δεκαριά φορές και τη γράφω νομίζοντας ότι μου την υπαγορεύει ο ίδιος. Μπορώ να ειπώ ότι, αυτή τη στιγμή που πήρα την πένα να γράψω, τον βλέπω στην παρεστία του σπιτιού μας εκεί πέρα στην "Ηπειρο, ν' ακουμπάει στο πλουμιστό προσκέφαλο με το χοντρό τσιγάρο του στο χέρι, και ότι τον ακούω — αν κι' είνε τόσα χρόνια τώρα πεθαμένος — να διηγείται την άρπαγή της Δάφνης, αδερφής του πατέρα του — του πάππου μου).

Ο πατέρας μου — Θεός σαρρήστων — είχε μιὰ μοναχαδερφή, τή Δάφνη, που ήταν ήλιος και φεγγάρι στην όμορφιά. Τ' όνομα Δάφνη έδω στὸν τόπο μας είνε όνομα αποκλειστικό του σπιτιού μου και κανένα άλλο ήπειρωτικό σπίτι δεν τόχει. Γιατί αὐτό; Δεν ξέρω...

Ήταν κακή εποχή τότε, ή εποχή του φοβερού και τρομερού 'Αλή Πασά, που δεν μπορούσε νάχη κανείς τίποτε στο φανερό, καλό, αξιο ή όμορφο, είτε όλογο καλό, είτε μουλάρι αξιο, είτε θυγατέρα ή αδερφή όμορφη. "Αμα τό μάθανε ο τυράννος ο σκάνιος, έστειλε και του τ' άρπαξε!

Οι άνθρωποι ενός σπιτιού από τη συνήθεια δεν καταλαβαίνουν ούτε την άσχημιά, ούτε την όμορφιά αναμεταξύ τους. Και γι' αυτό, ούτε ο πατέρας μου, ούτε κανένας άλλος απ' τό σπίτι μας έννοιωσε την έξοχη όμορφιά της Δάφνης, όταν ένας φίλος από μακρινό χωριό, που περνούσε πολύ σπάνια από τό χωριό μας, ιδόντας για πρώτη φορά τή Δάφνη, που είνε με άληθινό τρομο :

— Πώς δεν την κρύβετε τέτοια ποιότητα! Κι' αν μάθει την όμορφιά της ο 'Αντίχριστος, τί θα κάνει;...

Ήταν ή Δάφνη τότε ως έντεκα—δώδεκα χρόνων, σαν τραντάφιλο, που μόλις έπαρνε ν' άνοιξη. Τα λόγια εκείνα του φίλου έκαναν μεγάλη έντύπωση και στάν πατέρα μου και σ' όλους τους άλλους. "Όλο τό σπίτι άνοιξε τα μάτια του κι' είδε την έκτακτη όμορφιά του κοριτσιού, κι' από κείνη τη στιγμή, ή πανώρημα Δάφνη κλείστηκε σ' ένα άπόμειρο κι' ανήλιαγο δωμάτιο του σπιτιού και δεν έβγαανε από κει, παρά όταν δεν ήταν κανένας ξένος στο σπίτι. "Όλο τό χωριό μιλούσε κρυφά για τό κλείσιμο του πανέμορφου κοριτσιού, και λίγο—λίγο τώμαθαν κι' όλα τα γύρω χωριά που ήταν γύρα—γύρα.

Πέντε άκέρια χρόνια ή χιλιάκιλλη κόρη βρισκόταν κατάκλειστη, κατάδωξη της όμορφιάς της, κι' έβλαψε για τή μαυή της τη μοίρα, που την είχε κάνει τόσο όμορφη και δεν μπορούσε να χαρή τον κόσμο, πηγαίνοντας είτε στο λόγγο για ξύλα, είτε στο ποτάμι για πλύμα, είτε σ' άμπέλι για σταφύλια, είτε στα χωράφια για δουλειά, είτε στη στάνη για γάλα και για τυρί.

Άλλ' έβλαψε πλείοτερο που δεν μπορούσε να βγή στο μεσοχώρι τις Πασχαλιές, τις άποκαρής και τα πανηγύρια κι' όταν γέγονταν γάμοι, για να πασπτή στο χορό και ν' άσπάρηνη ανάμεσα σ' όλα τα κορίτσια και τις νυφάδες. "Έβλαψε παρὰ και καταράδων την όμορφιά της, που τη φύλαγε κατάκλειστη, και προτιμούσε να ήταν άσχημη σαν την ψυχοπαίδα του σπιτιού, τη Μαρία τη γυφτοπούλα, που χαρδόναν όλη της τη λευτεριά. Προτιμούσε να ήταν μαύρη σαν δαυλί κι' άσχημη σαν μουκουβάγια, παρὰ νάναι λαμπρόκαλλη και να βρισκεται στα σκοτεινά και στη σκλαβιά.

Πέντε άκέρια χρόνια, τα καλύτερα της ζωής της, τό πέρασε ή Δάφνη στη φιλιά, στη λύπη και στο κλάμα έξ αιτίας της άσύγχρητης όμορφιάς της. 'Αλλά ή λύπη και τό κλάμα, άντι να την τρώνε και να την αφανίζουν, την έθρεφαν και την έκαναν πιο όμορφη και πιο συμπαθητικά.

Ο πατέρας μου, σαν άρχηγός του σπιτιού, βάλθηκε να την παντρέψη τό γλυγορότερο, αλλά δεν κοπούσε να την πάρη κανένας νύφη στο παιδί του από πό φόβο της όμορφιάς της. 'Η όμορφιά, αυτό τό θείο δώρο που μπορούσε άλλου να την άνεβώση σε θρόνο βασιλικό, έζεινη την εποχή, στην πατρίδα μας και σ' όλη την Τουρκιά ήταν όχι αξιοζήλευτο πράγμα. Και να γιατί :

"Όποιος είχε στο σπίτι του θυγατέρα, νύφη ή αδερφή, ήταν τό ίδιο σαν νάχε μέσα την άστρατή με τ' άστροπαλέμια της. Παρουσιάζόταν ο άποσταλιμένος του τυράννου και σου έπαρνε τό παιδί σου από την άγκαλιά σου, χωρίς να μπορείς να του κινής τίποτε!

Πολλοί πατεράδες, όταν είχαν την κακοτυχία νάχουν κόρη όμορφη, σαν καληώρα ο πατέρας μου, έκαμαν τό πρόσωπό της με κάρικουλα αναμμένα και γλύτωνα από τον κίνδυνο να ιδούν τα σπάλλαγα τους σε ποικιλική άγκαλιά και να γίνουν πεθεροί Τούρκων! Τό ίδιο συμβούλευαν και τον πατέρα μου για τή Δάφνη, να της κάμη τό πρόσωπο και να γλύτωση μιὰ για πάντα από τους φόβους κι' από τους κινδύνους, αλλά στάθηκε άδύνατο ν' άποφασίση να κάμη ένα τέτοιο πράγμα.

— Δεν τό κάνω εγώ αυτό, έλεγε, να χαλάσω μιὰ τέτοια όμορφιά, που θα τη ζήλευαν και βασιλεύσες. Κι' αν τύχει να τή μάθη ο Πασιάς και στείλει να μου την πάρη, προτιμώ να τή σκοτώσω μόνος μου και να τή θάψω πανώρημα, όπως είνε, παρὰ να τή χαίρωμαι άσχημη!...

Μιά μέρα που οι άντρες του σπιτιού και ή πλείοτερες γυναίκες ήταν σκορπισμένοι στις έξωτερικές δουλειές και δεν έβρισκόταν στο σπίτι παρὰ ή βάβω του πατέρα μου, ή φημισμένη άντρογυναίκα, που είχε λάχει σε σωράντα πολέμους στο Σούλι, ή Μαρία ή γυφτοπούλα, τα λιανοπαίδια κι' ή σκλαδομένη Δάφνη, είδισα τσοχανταραίο του 'Αλή Πασά χούμψουν μέσα κι' ύστερ' από τό καυθήμερας και τό καλωσορισάτες, έλεπν ο άρχηγός τους στη βάβω :

— Έρχομαστε από τό βέζιφ 'Αλή Πασά για να πάρουμε τό Δάφνη! Δό μας τό Δάφνη να φεύγωμε...

'Η βάβω, χωρίς να τό χάση καθόλου, του έλεπ :

— Κάποιος έχτρός μας θα γέλασε τον Πασιά πως ή Δάφνη μου είν' όμορφη και πάει άδικά ο κόσμος σας...

— Δεν τό γελούν τό Πασιά τ' άνθρώπα σου, όρη μπάμπα! Άπολογήθηκε ο άρχηγός των τσοχανταραίων. Να μιάς τό δώσης γλήγορα για να φεύγωμε...

— Να σας τή δώσω! έλεπ ή βάβω.

Και φώναξε :

— Δάφνη! Δάφνη!...

— "Όρσε! Άπολογήθηκε μιὰ φωνή από τα παραμέσα δωμάτια, και σε λίγο παρουσιάστηκε ή Μαρία ή γυφτοπούλα, κατακτώς την είχαν άμνηνευμένη για ώρα ανάγκης.

Μόλις την είδε ο άρχιτσοχανταρής, φώναξε θημιωμένα :

— Δεν είν' αυτό τό Δάφνη! Αυτό είνε τό ψυχοπαίτσα σου τό ύ-

φοπούλα! Τό Δάφνη θέλωμε να μιάς δώσης, όρη μπάμπα, κι' όχι άλλο!...

'Η βάβω κατάλαβε πως είχε γίνει προδοσία και πως οι τσοχανταραίοι τα γνώριζαν όλα και φώναξε μ' όλη τη δύναμή της για ν' άκούση ή Δάφνη και να φύγη :

— Αυτή είν' ή Δάφνη! "Αλλη Δάφνη δεν έχω! "Αν σας άρέσει πάρτε την, κι' αν δεν σας άρέσει αφήστε την!...

'Η Δάφνη, ακούγοντας από μέσα απόν τον διάλογο, πετάχτηκε απ' την κρυφή τήν θύρα έξω με τό πρόσωπο μοιχομυτιωμένο, αλλά τρεις τσοχανταραίοι που φύλαγαν άπέξω, την έπιασαν και φώναξαν άρδαντικά :

— Ντίλν πριγιάστα! "Ε ζούμ! (Βγάτε έξω! Την πάσαμε!).

Οι τσοχανταραίοι βγήκαν έξω τρεχάτοι και ή βάβω, ακούγοντας τις φωνές και τα κλάματα της Δάφνης, άρπαξε ένα ντουφέκι και βγήκε έξω. Βλέπετε τη Δάφνη ανάμεσα στους Τούρκους και ρίχνει καταπάνω της να τή σκοτώση, αλλά πό μολύδι άντι να πετύχη τή Δάφνη, πέτυχε τον άρχιτσοχανταρή και τον έστρωσε καταγής πόφιο.

Στη στιγμή τραβούν κι' οι τσοχανταραίοι μιὰ μπαταριά και γυρμίζουν κάτω τη βάβω σκοτωμένη! Κι' έτσι πράβηξαν για τα Γιάννενα άνενοχλήτοι, φέροντας μαζί τους την πανέμορφη Δάφνη, γιατί δεν είχε κανένας την τόλμη απ' τό χωριό να χτυπήση τους άνθρώ-

ΑΠ' ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ "ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ,"

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

'Από τις μευρνταριές του δευκός Ρισελιέ. 'Η όμορφη και το χρήμα. 'Η έξυπνη αντίδικος του γέπτος. 'Η δικαιοσύνη του Θεοδώριχου. Το δίκιο της χήρας. Οι άσυνείδητοι δικασταί. Στην κρεμάλα! 'Η άπληστία του Πίθη. Πώς γιατρεύτηκε από τη δίψα του χρυσού, κτλ. κτλ.

'Ο περίφημος Γάλλος στρατηγός ντε Ρισελιέ κατηγορήθη κάποτε από την εύνοσημένη του Σαιν-Βισσέν, επειδή άρνούνταν να της έξοφλήσει ένα γραμμάτιο 100.000 σκούδων, τα οποία της είχε ύποσχεθεί ως αντάλλαγμα του ερωτός της.

Κατά τη διαδικασία που επακολούθησε, ο Ρισελιέ ύπεστήριξε, ότι το γραμμάτιο ήταν πλαστό και για να κατατραφώση την αντίδικό του, γύρισε σε μία στιγμή και της είπε :

—Κυρία, κυτάξτε το πρόσωπό σας και πείτε μας ελλοκονά. 'Α-ξίζει να πληρωθή μ' ένα τόσο μεγάλο ποσόν ;

—'Εγώ δέν είμαι τόσο εγωίστρια σάν εσάς, στρατάρχη, του άπάντησε ή έξυπνη Παριζιάνα. Κυτάξτε όμως και σας το δικό σας πρόσωπο και πείτε μας αν εινε ποτέ δυνατόν να σας αγαπήση μία γυναίκα, αν δέν της προσφέρασε μία άξια λόγην χρηματικη άμοιβή...

Μιά μέρα παρουσιάστηκε στον βασιλέα των Φράγκων Θεοδώριχο κάποια χήρα και του παραπονέθηκε ότι, ενώ είχε καταγγείλει κάποιον ισχυρό ευγενή, δέν μπορούσε να βοηθί το δίκιο της, λόγω των επανειλημμένων άνοητών της δίκες.

'Ο Θεοδώριχος κάλεσε τότε τους δικαστάς και τους διέταξε να τελειώσουν την υπόθεση της χήρας αύθημερόν. Την επομένη ή χήρα ξαναπήγε στον αυτοκράτορα και τον εύχαρίστησε για την προσωπική του έπιένωση, χάρις στην οποία, επί τέλους, βρήκε το δίκιο της.

Κατόπιν αυτού, ο βασιλεύς ξανακάλεσε μπροστά του τους μεροληπτικούς δικαστάς και τους επέληξε, λέγοντάς τους :

—Γιά να τελειώσετε την υπόθεση αυτής της χήρας μέσα σε μία μέρα, σημαίνει ότι δέν ήταν καθόλου πολύπλοκη. Και όμως τη βαστούσατε πίσω τόσον καιρό. Πρέπει λοιπόν να τιμωρηθείτε για την άμελεία σας... Και διέταξε να τους άποκεφαλίσουν.

'Ο Άσιανός βασιλεύς Πίθης, ο οποίος ζούσε κατά την εποχή του Ξενοφώντος, είχε αναγκάσει όλους τους υπηκόους του να εργάζονται στα χρυσωρυχεία του, με το σκοπό να μαζέψη πολλούς θησαυρούς.

Μετά καιρό, όταν γύρισε από κάποια ταξείδι και κάθησε να φάη, ή γυναίκα του του πρόσφερε ψωμί και φρούτα από... χρυσάφι μέσα σε σεσθή ή επίσης χρυσοσφάγια...

'Ο βασιλεύς εύχαριστήθηκε για την άφθονία αυτού του χρυσωρυού, αλλά επειδή δέν μπορούσε να γεμιατίση με... μάταλλα, ζήτησε να του φέρουν από τα συνηθισμένα φαγητά.

—Μεγαλειότατε, του άποκρίθηκε τότε ή βασίλισσα, από τον καιρό που διέταξε να δουλεύουν οι υπηκόοι σου στα χρυσωρυχεία, έγκατέλειψαν τη γεωργία και ή γη δέν παράγει πια προϊόντα. 'Αφού λοιπόν το θέλησες έτσι, φάγε τώρα χρυσάφι.

'Ο Πίθης, που ήταν γνωστός βασιλεύς, άντι να θυμώσει από τα λόγια της γυναίκας του, άναγνώρισε το δίκιο της και από εκείνη την ήμερα διέταξε να μη δουλεύη στα χρυσωρυχεία του, παρά το έκι πέμπτον από τους κατοίκους της χώρας του.

'Ο Διονύσιος, ο τύραννος των Συρακουσών, βρισκόταν πάντα σε άνησυχία, λόγω των συνωμοσιών που έξυφαινότο και ξεσπούσαν κάθε τόσο εναντίον του. Μιά μέρα, παρουσιάστηκε μπροστά του ένας ξένος και του ύποσχεθηκε άντι γενναίας άμοιβής, να του πη ένα μυστικό, με το οποίο θα έπληροφορείτο στο έξής κάθε συνωμοσία που θα γινόταν εναντίον του και θα την προλάβαινε.

'Ο Διονύσιος έμεινε σύμφωνος για την προτεινομένη άμοιβή και τότε ο παμπόνηρος ξένος έσκαψε στ' αυτί του και του είπε :

—Μεγαλειότατε, σου έξυμολογούμαι, ότι δέν γνωρίζω κανένα μυστικό, αλλά αν άνακωνώσεις στους υπηκόους σου, ότι πραγματικά σου άπεκάλυψα κάτι τέτοιο, να είσαι βέβαιος πως κανένας πια δέν θα πωλήση να συνωμοτήση εναντίον σου...

'Ο τύραννος βρήκε λογικότατο το έπιχείρημα του ξένου και άφου του πλήρωσε τη συμφωνημένη άμοιβή, άκαλούθησε τη συμνοή και ήσυχασε άριστικά άπ' τις συνωμοσίες.

πους του φοβερού βεζίρη, παρά μόνον έτρεξαν κι' ειδωποίησαν τ' άδερφοξάδερφα της που δουλεύαν έξω από το χωριό.

Σε μισή ώρα έφτασαν όλοι στο χωριό, φίλησαν το λείψανο της άντρείας βάθως τους, άματώθησαν κι' έτρεξαν να προφτάσουν τους τζοχανταραίους με την άπόφαση ή να ξεσκλαβώσουν τη Δάφνη ή να σκοτωθούν ως τον ένα.

Οι τζοχανταραίοι, μόλις πέρασαν τον Καλαμά κι' ένόμισαν, ότι βρισκόταν ασφαλές, άρχισαν να πηγαίνουν άναορα-άναορα, θαυμάζοντας τη χλιδακόλλη σκιάβα τους. Και τόσο πολύ μαγεύτηκαν από την άρρητη όμορφιά της, ώστε άρχισαν να σκέφτονται να μνη την παραδώσουν στον 'Αλή Πασιά. Κι' όταν βρέθηκαν σύμφωνοι σ' αυτό, ήρθε το δυσκολότερο ζήτημα :

—Ποιός θα την πάρη άπ' όλους ;...

—'Όλοι ήταν νέοι από είκοσι ως είκοσιπέντε χρόνων και καθένας την ήθελε για πόν εαυτό του. 'Ο ένας πανεύνοταν για την όμορφιά του, ο άλλος για το σπίτι του, και πές ο ένας, πές ο άλλος, θύμωσαν, βρίζονταν και πάστηναν με τ' άρματα.

Βρόντησαν ντουρένια κι' άπτεφταν γιαταγάνια και σε μία στιγμή στρώθηκαν όλοι καταγής, έξөн ένας μονάχα που δέν είχε άλλον αντίπαλο να σκοτώση ή να σκοτωθί άπ' αυτόν. Αυτός, νικητής και χαρούμενος, έτρεξε ν' άπατήσει στην άγκαλιά του τη Δάφνη, που βρισκόταν λαθωμένη ανάμεσα στους τόσους σκοτωμένους, κι' έτρεχε το αίμα της σαν βρούσι επάνω στα στήθη της.

—Είσαι δικό μου! της είπε ο 'Αρδανίτης με έρωτικό πάθος.

—Μαριανά μου, σινιά! του άπολογήθηκε με ήρωική άπάθεια και με περιφρόνηση έκείνη. Μαριανά μου, να πεθάνω Χριστιανή!

'Εσεινος έσκαινε από τη φίληση, κι' αυτή άρτάξε το ματωμένο γιαταγάνι του σκοτωμένου που βρισκόταν δίπλα της και του το έμπηξε στα στήθη μ' όση δύναμη της έδωσε το μίσος κι' ή άποστοφή, και τον έοριξε άψυχο καταγής. Κι' έτσι αυτή μονάχα έμεινε ζωντανή ανάμεσα σ' είκοσι-δυό σκοτωμένους έχιρούς της.

"Υστερ' από κάποιον ώρα, έφτασαν πρεχάτα τ' άδερφοξάδερφα της.

—'Αδέρφα μ'! Σαδέρφα μ'! φώναζε μ' άγωνία ή Δάφνη. Πεθαίνω Χριστιανή... 'Ενα σινιά που θέλησε να με μαγαρίση, το σκότωσα...

Ρίχτηκαν επάνω της οι δικοί της κλαίγοντας, την άρταξαν στην άγκαλιά τους και την έφεραν στο σπίτι...

"Υστερ' από λίγόν καιρό, ο 'Αλή Πασιάς κηρύσσονταν από τον Σουλτάνο φεραμνήης, δηλαδή άνάρτης, έξέ αιτίας των φοβερών κωκυργγημάτων του, κι' ή πεντάμορφη Δάφνη παντρευόταν το πιο όμορφο παλληκάρι του τόπου μας, τον Δικιάντη.

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ο ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ

Μιάς χήρας γυός είν' άρρωστος βαριά για να πεθάνη, και μπανοβγαίνω οι γιατροί με γιατρικά στα χέρια, και μπανοβγαίν' ή μάνα του με χέρια σταρωμένα.

—Και δέ μου λές, παιδάκι μου, το τ' είν' ή άρρωστιά σου να πάω στην Πόλη για γιατρό, στη Λάρσα για βοτάνι ;

—Μάνα, της Πόλης ο γιατρός δέν μπορ' να με γιατρέψη, μόνο μία κόρηνη έμμορφη στον άργαλειό που ύφαινει, που ύφαινει τα μεταξωτά κι' ύφαινει τα βαμβαίνα.

Σύρε, μανούλα, να της πης γυναίκα να την πάρω.

Παίρνει τη ρόκα της και πάει, πάει στη μαουριάτα.

'Από μαουριά τη χωρετά κι' από κοντά της λέει :

—Κόρη μου, ο γυός μου σ' αγαπά και θέλει να σε πάρη για να σε κάνω νύφη μου, γυναίκα του (παιδιού μου).

—Χρυσός ο λόγος σ', μάνα μου, μητέρα (του άντρός μου).

"Αν μ' αγαπά και βούλεται γυναίκα να (με πάρη), άς προσκαλέση τον πατά να βάλη τα (στεφάνια).

